

POSTANOWIENIE

Dnia 3 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z wniosku M.J.

na skutek zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 14 grudnia 2023 r. sygn. III S 6/23,

w przedmiocie wniosku o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Grzegorza Żmija wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie I NZ 16/24, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 3 marca 2025 r.,

odrzuca wniosek.

UZASADNIENIE

W piśmie datowanym na 6 stycznia 2024 r., obejmującym zażalenie powoda M.J. na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 14 grudnia 2023 r. w przedmiocie odrzucenia skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, powód wniósł także o wyłączenie od rozpoznania sprawy szeregu wskazanych w piśmie sędziów, w tym SSN Grzegorza Żmija (k. 36-43 akt I NZ 16/24).

W tym samym piśmie powód wniósł, na wypadek negatywnego rozpoznania jego wniosku o wyłączenie sędziego, o przeprowadzenie w stosunku do wymienionych uprzednio sędziów „testu niezawisłości i bezstronności w trybie Art. 42 § 3 ustawy p.o u.s.p.” (w istocie: art. 42a § 3 p.u.s.p.); doprecyzowano przy tym, że „[j]est to wniosek kolejny którego rozpoznanie jest uzależnione

od wyników postępowania z wniosku o wyłączenie” (k. 43 akt I NZ 16/24). Z treści żądania należy wnosić, że w odniesieniu do wymienionych w piśmie Sędziów Sądu Najwyższego skarżący wnioskował w rzeczywistości o przeprowadzenie procedury unormowanej w art. 26 § 5 i nast. u.s.n.

Do rozpoznania sprawy z zażalenia powoda wyznaczono sędziego Sądu Najwyższego Grzegorza Żmija (k. 54). Jeszcze przed dokonaniem zawiadomienia stron o składzie Sądu, stosownie do art. 29 § 8 zd. 3 u.s.n., Sędzia sprawozdawca złożył żądanie wyłączenia go od rozpoznania sprawy. Żądanie to zostało oddalone (żądanie – k. 55, postanowienie w przedmiocie oddalenia – k. 58), a następnie odrzucony został zawarty w zażaleniu wniosek powoda o wyłączenie tego Sędziego (k. 66).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o zbadanie spełnienia przez SSN Grzegorza Żmija wymogów niezawisłości i bezstronności podlegał odrzuceniu, gdyż został złożony przedwcześnie – przed otwarciem się terminu na jego wniesienie.

Wstępnie należy zauważyć, że konieczność rozstrzygnięcia o tym wniosku zaktualizowała się wobec rozpoznania poprzedzającego go wniosku o wyłączenie wspomnianego Sędziego od rozpoznania sprawy. Jednocześnie, mimo błędnego wskazania podstawy prawnej ocenianego obecnie wniosku, pozostaje oczywiste, że intencją skarżącego było przeprowadzenie procedury, o której mowa w art. 26 § 5 i nast. u.s.n. Przepisy te odpowiadają bowiem (na etapie postępowania przed Sądem Najwyższym) wskazanym przez wnioskodawcę unormowaniom ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Żądanie zbadania spełnienia przez SSN Grzegorza Żmija wymogów niezawisłości i bezstronności, zgłoszone przez powoda już w zażaleniu, było jednak niedopuszczalne, gdyż stosownie do art. 26 § 8 zd. 1 u.s.n. wniosek składa się w terminie tygodnia od dnia zawiadomienia uprawnionego do złożenia wniosku o składzie rozpoznającym sprawę. Wynikający z tego przepisu termin otwiera się z chwilą doręczenia uprawnionemu (*in casu*: skarżącemu) zawiadomienia

o składzie sądu, a zamyka (w sposób bezpowrotny – art. 26 § 8 zd. 2 u.s.n.) po upływie tygodnia od tego zdarzenia. W sprawie nie doszło jeszcze do zawiadomienia skarżącego o składzie Sądu Najwyższego, a zatem zgłoszony uprzednio wniosek był przedwczesny i z tej przyczyny podlegał odrzuceniu.

Powyższa wykładnia w kwestii okresu, w którym dopuszczalne jest zgłoszenie omawianego wniosku, wynika wprost z brzmienia art. 26 § 8 u.s.n. Znajduje ona także potwierdzenie w wykładni funkcjonalnej – celem zawiadomienia stron o składzie sądu jest umożliwienie im rozważenia zasadności wniesienia omawianego obecnie środka. W świetle wymagań, które art. 29 § 5 u.s.n. stawia treści wniosku (przede wszystkim: odniesienia go do okoliczności związanych z powołaniem konkretnego sędziego oraz jego postępowania po powołaniu), jest bowiem oczywiste, że skuteczne skorzystanie z omawianego środka prawnego wymaga powzięcia przez uprawnionego wiedzy co do składu sądu.

Na tle innych środków prawnych w orzecznictwie wyrażano już pogląd o tym, że wniesienie takiego środka przed terminem powoduje, iż staje się on niedopuszczalny (zob. postanowienia SN z 28 stycznia 2016 r., II CSK 431/15, oraz z 17 grudnia 2020 r., II CZ 53/20, a także uchwałę SN z 20 sierpnia 2021 r., III CZP 59/20). Istotą terminu, który ma określoną w ustawie długość i rozpoczyna bieg od określonego zdarzenia (w odróżnieniu od możliwej teoretycznie konstrukcji terminu skonstruowanego wyłącznie przez wskazanie jego daty końcowej) jest bowiem to, że ma on nie tylko koniec, lecz także początek. W konsekwencji możliwe jest uchybienie temu terminowi przez zbyt wczesne dokonanie czynności procesowej. Wyżej wyjaśniono już, dlaczego tego rodzaju wykładnia – istotnie rygorystyczna – pozostaje w zgodzie z funkcją omawianych przepisów: zawiadomienie o składzie Sądu Najwyższego służy bowiem zabezpieczeniu interesów uprawnionego do złożenia omawianego wniosku. Stwarza mu bowiem nie tylko możliwość rozważenia, po zawiadomieniu, czy widzi potrzebę przeprowadzenia testu w odniesieniu do tej konkretnie osoby, która stała się referentem w sprawie, lecz także przedłożenia materiałów potrzebnych do uczynienia zadość wymaganiom formalnym wniosku oraz mających świadczyć o podstawach zasadności wniesionego środka.

Finalnie wypada zauważyć, że zgodnie z art. 29 § 24 u.s.n. w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania toczącego się na skutek wniosku oraz postępowania odwoławczego stosuje się odpowiednio przepisy o zażaleniu obowiązujące w postępowaniu, którego wniosek dotyczy. Niniejszy wniosek należy zatem traktować jak zażalenie, tymczasem *de lege lata* zażalenie złożone przedwcześnie podlega odrzuceniu (zob. postanowienia SN z: 17 grudnia 2020 r., II CZ 53/20; 4 lutego 2022 r., III CZ 51/22; 6 września 2022 r.; III CZ 111/22; 20 września 2024 r., III CZ 278/22, a także uchwałę SN z 20 sierpnia 2021 r., III CZP 59/20).

Jedynie uzupełniając należy wyjaśnić, że w ocenie Sądu Najwyższego w obecnym składzie odrzucenie wniosku z uwagi na jego przedwczesność nie uniemożliwia zgłoszenia wniosku po doręczeniu zainteresowanemu zawiadomienia o składzie – zgodnie z art. 29 § 8 u.s.n.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 29 § 10 *in fine* u.s.n., orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[J.T.]

[a.ł.]